

**A befektetési vállalkozások
könyvvizsgálatának specialitásai,
a gyakorlati problémák, kérdések
és válaszok -
Kerekasztal vitaindító előadás**

Kónya Zsolt – Manager Ernst & Young

„Az előadás tartalma és a hozzá tartozó dokumentáció általános jellegű és nem tekinthető számviteli vagy egyéb tanácsadásnak.”

Vitaindító előadás tartalma

- ▶ **A legfontosabb vonatkozó szabályok**
- ▶ **Mit jelent ez a gyakorlatban?**
- ▶ **A Befektetési vállalkozások működésének sajátosságai**
- ▶ **Befektetési vállalkozások könyvvizsgálatára vonatkozó előírások**
- ▶ **A Befektetési Vállalkozások könyvvizsgálati, számviteli sajátosságai**
- ▶ **Gyakorlati kérdések, a könyvvizsgáló válasza**
- ▶ **Kerekasztal beszélgetés**

A legfontosabb vonatkozó szabályok

Releváns standardok és állásfoglalások

Bár a standardok többsége érinti a témánkat az alábbiakat szeretném kiemelni:

- ▶ 200 - A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának célja és általános alapelvei
- ▶ 300 - A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának tervezése
- ▶ 315 - A gazdálkodó és környezetének megismerése, valamint a lényeges hibás állítás kockázatának felmérése
- ▶ 330 - A könyvvizsgáló által a becsült kockázatokra adott válaszként alkalmazott eljárások
- ▶ 505 – Külső megerősítések
- ▶ 610 – A belső audit munkájának figyelembevétele
- ▶ 620 – Szakértő munkájának felhasználása

Állásfoglalások:

- ▶ 1000 – Bankközi egyeztetési eljárások
- ▶ 1004 – Bankfelügyelet és könyvvizsgáló kapcsolata
- ▶ 1006 – Nemzetközi kereskedelmi bankok könyvvizsgálata
- ▶ 1012 – Származékos pénzügyi instrumentumok könyvvizsgálata
- ▶ 1013 – Elektronikus kereskedelem hatása a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatára

Mit jelent ez a gyakorlatban?

Gyakorlati alkalmazás I.

- ▶ A könyvvizsgálónak meg kell ismernie a gazdálkodót, és meg kell határozni a könyvvizsgálati kockázatokat,
- ▶ Meg kell határozni a lényegességi küszöböt,
- ▶ Meg kell határozni a kockázatos területeket, és az ahhoz tartozó számlákat,
- ▶ A kijelölt számlák esetében meg kell ismerni a számlára ható folyamatokat
- ▶ A folyamatok megismerése után meg kell keresni a lényeges hibás állításokhoz vezető kérdéseket,
- ▶ Meg kell határozni a fenti kérdéseket válaszoló kontrolokat amelyeket a gazdálkodó használ,
- ▶ Meg kell előzetesen határozni a kontrollok hatékonyságát,

Gyakorlati alkalmazás II.

- ▶ Előzetesen hatékonnak ítélt kontrollok esetén meg kell tervezni a tesztelési eljárásokat, mely során megfontoljuk:
 - ▶ A kontroll tesztek időzítésének, mintaszámának meghatározása
 - ▶ A kontroll tesztek esetleges rotálásának meghatározása
- ▶ Tesztek kiértékelése, és ez alapján a szubsztantív tesztek meghatározása
- ▶ A fentiek teljes körű dokumentálása
- ▶ Meg kell határozni, hogy a könyvvizsgálati bizonyítékok gyűjtése során mennyiben lehetséges a belső ellenőrzésre, illetve szakértőkre támaszkodni

Az IT környezet hatása a fentiekre

- ▶ A befektetési vállalkozások esetében különösen igaz, hogy a legtöbb folyamat bonyolult IT rendszerek segítségével történik. Gyakorta a kontrollok is „IT függők” még sokszor abban az esetben is, ha maga a kontroll manuálisnak tekinthető.
- ▶ A fentiek értelmében hasonlóan el kell végezni a releváns IT rendszerek vizsgálatát, dokumentálását, és ha olyan kontrollokra támaszkodunk, amelyek IT függők, akkor az IT környezet általános kontroll tesztelését is.
- ▶ Ebben az esetben azonban gyakran az ún. IT környezet általános kontrolljait vizsgáljuk, hiszen az IT csak a keretet adja a rendszer egészének a működéséhez.
- ▶ IT környezet általános kontroljai a program változtatási kontroll és a logikai hozzáférés kontroll.

A befektetési vállalkozások működésének sajátosságai

Jogszabályi előírások I.

- ▶ 2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól (Bszt.)
- ▶ 2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról (Tpt.)
- ▶ 2000. évi C. törvény a számvitelről (Sztv.)
- ▶ 251/2001. kormányrendelet a befektetési vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

Jogszabályi előírások II.

- ▶ 164/2008. kormányrendelet a befektetési vállalkozás kockázatvállalására és kockázatkezelésére vonatkozó információk **nyilvánosságra hozataláról**
- ▶ 244/2000. kormányrendelet a **kereskedési könyvben** nyilvántartott pozíciók, kockázatvállalások, a devizaárfolyam kockázat és nagykockázatok fedezetéhez szükséges tőkekövetelmény megállapításának szabályairól és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól
- ▶ 301/2008. kormányrendelet a befektetési vállalkozás **hitelkockázatáról**
- ▶ 169/2008. kormányrendelet a befektetési vállalkozás **működési kockázatának** tőkekövetelményéről
- ▶ 3/2010. PM rendelet a befektetési szolgáltatási tevékenységet, befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást, árutőzsdei szolgáltatást végzők Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére történő **adatszolgáltatási kötelezettségéről**

Befektetési vállalkozás

Befektetési vállalkozás:

Bszt. szerinti, tevékenység végzésére jogosító engedély alapján, harmadik személy részére, ellenérték fejében, rendszeres gazdasági tevékenysége keretében befektetési szolgáltatást nyújt vagy befektetési tevékenységet végez.

Befektetési szolgáltatási tevékenységet csak befektetési vállalkozás és hitelintézet végezhet

Befektetési szolgáltatási tevékenység és kiegészítő szolgáltatás a PSZÁF engedélyével végezhető, illetve nyújtható.

Kiegészítő szolgáltatás nyújtására vonatkozó engedély befektetési szolgáltatási tevékenység végzésére jogosító engedély nélkül, önállóan nem szerezhető.

Befektetési szolgáltatási tevékenység

- ▶ a) megbízás felvétele és továbbítása,
- ▶ b) megbízás végrehajtása az ügyfél javára,
- ▶ c) saját számlás kereskedés,
- ▶ d) portfóliókezelés,
- ▶ e) befektetési tanácsadás,
- ▶ f) pénzügyi eszköz elhelyezése az eszköz vételére vonatkozó kötelezettségvállalással (jegyzési garanciavállalás),
- ▶ g) pénzügyi eszköz elhelyezése az eszköz vételére vonatkozó kötelezettségvállalás nélkül,
- ▶ h) multilaterális kereskedési rendszer működtetése

Kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenység

- ▶ a) letéti őrzése és nyilvántartása, kapcsolódó ügyfélszámla, értékpapírszámla vezetése
- ▶ c) a befektetési hitel nyújtása,
- ▶ d) a tőkeszerkezettel, üzleti stratégiával, egyesüléssel és a vállalatfelvásárlással kapcsolatos tanácsadás és szolgáltatás,
- ▶ e) a befektetési szolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó valutával és devizával történő kereskedés,
- ▶ f) a befektetési elemzés és pénzügyi elemzés,
- ▶ g) jegyzési garanciavállaláshoz kapcsolódó szolgáltatás,
- ▶ h) származtatott ügyletekhez kapcsolódó befektetési szolgáltatási tevékenység vagy kiegészítő szolgáltatás.

Működési feltételek

- ▶ Informatikai rendszer (könyvvizsgálói igazolás – 28.§)
- ▶ Induló tőke 730.000 EUR (általános szabály)
- ▶ RT, Fióktelep
- ▶ Belső ellenőrzési funkció
- ▶ Kockázatkezelési funkció
- ▶ Compliance („Megfelelési”) funkció
- ▶ Személyi feltételek (összeférhetetlenség)
- ▶ Engedélyeztetés (27.§ – 30.§)

A Befektetési Vállalkozások Könyvvizsgálatára vonatkozó előírások

Könyvvizsgálat (Bsz. 97. – 98.§)

- ▶ Pénzügyi intézményi vagy befektetési vállalozási minősítés
- ▶ Függetlenség
- ▶ Egyidejűleg legfeljebb 5 befektetési vállalkozásnál, maximum 5 évig
- ▶ Írásbeli tájékoztatási kötelezettség (Felügyelet)
 - ▶ Korlátozó, elutasító záradék, záradék elutasítása
 - ▶ Bűncselekmény, jogszabálysértés
 - ▶ Pénzügyi eszköz megőrzése nem biztosított
 - ▶ Belső ellenőrzés és megfelelés hiányosságai
 - ▶ Véleménykülönbség

Könyvvizsgálat - Külön kiegészítő jelentés – Bsz. 99.§; kamarai ajánlás

- ▶ Értékelés szakmai helyessége
- ▶ Előírt, szükséges értékhelyesbítések és leírások
- ▶ Előírt, szükséges tartalékok
- ▶ Kockázatkezelési modellek
- ▶ Szavatoló tőke, tőkemegfelelés, tőkeszükséglet, fizetőképesség
- ▶ Eredményes, megbízható tulajdonlás
- ▶ Jogszabályok betartása, prudens működés
- ▶ (Belső) ellenőrzési rendszerek

A Befektetési Vállalkozások könyvvizsgálati, számviteli sajátosságai

Gyakorlati kérdések, a könyvvizsgáló válasza

-
- ▶ IT kérdések
 - ▶ Szignifikáns folyamatok
 - ▶ Szignifikáns számlák
 - ▶ Könyvvizsgálati és számviteli sajátosságok
 - ▶ A könyvvizsgáló válasza

IT kérdések

- ▶ A befektetési vállalkozások tevékenysége erőteljesen függ az IT rendszerektől
- ▶ A különböző IT rendszerek megbízhatósága, az informatikai kontrollok rendkívül fontosak
- ▶ Komplex folyamatok:
 - ▶ Értékpapír analitikus nyilvántartó rendszer
 - ▶ Kapcsolódás különböző kereskedési platformokhoz
 - ▶ E-trading lehetőségei, kapcsolódási pontok
 - ▶ Kapcsolódás elszámolóházak rendszereihez, klíring rendszerekhez, visszaigazoltatás folyamata
 - ▶ Pénzügyi zárási folyamatok, főkönyvi rendszer

Szignifikáns folyamatok I.

- ▶ Bizományosi tevékenység – kontrol stratégia?
 - ▶ Tőzsdei vs. OTC; azonnali vs. határidős, származékos
 - ▶ Ügyfélelfogadás, ügyféldosszié, pénzmosás, MiFID compliance, előzetes tájékoztatás (E-trading, ügynöki hálózat) – (40.§ - 56.§)
 - ▶ Jutalék meghatározási, jutalék-beállítás (egyedi, állandó kedvezmények)
 - ▶ Megbízás felvétele (E-trading, telefonon, személyesen)
 - ▶ Megbízás rögzítése (kötjegyen, kereskedési rendszerben, analitikus rendszerben, front office rendszerben)
 - ▶ Fedezetvizsgálat (halasztott fizetés, befektetési hitel)
 - ▶ Teljesítés, allokáció (61.§ - 65.§)
 - ▶ Tranzakciós visszaigazolás (67.§ - 69.§)
 - ▶ Eredmény-elszámolás
 - ▶ Letétkezelői egyeztetés, szegregáció (57.§ - 60.§)
 - ▶ Állományi egyeztetés (hely – tulajdon egyeztetés)

Szignifikáns folyamatok II.

- ▶ Sajátszámlás kerekedés – Kereskedési tevékenység - kontrol stratégia?
 - ▶ Részvény, kötvény, tőzsdei és OTC derivatív ügyletek (opció?), deviza
 - ▶ Limitek felállítása, jóváhagyása, IT rendszerek paraméterezése
 - ▶ Tranzakció indítása, rögzítés a kereskedési rendszerben
 - ▶ Limitfigyelés (ügylet, ügyfél, trader, deviza, kamat, stb.)
 - ▶ Tranzakciók rögzítése az analitikus rendszerben
 - ▶ Allokáció
 - ▶ Eredmény-elszámolás
 - ▶ Banki, letétkezelői egyeztetés, szegregáció

Szignifikáns folyamatok III.

- ▶ Befektetési jegy forgalmazás - kontrol stratégia?
 - ▶ Jutalékok elszámolása (alapkezelővel, főforgalmazóval, forgalmazóval)
 - ▶ Rendszeres állományi és tranzakciós egyeztetés (alapkezelővel, főforgalmazóval, forgalmazóval)
 - ▶ Kapcsolattartás KELER-rel (keletkeztetés, visszavonás)
- ▶ Elszámolás ügynökökkel (közvetítőkkel) - kontrol stratégia?
 - ▶ Szerződéses háttér vizsgálata; Bszt.; belső ellenőrzés (111.§ - 116.§)
 - ▶ Kapcsolat analitikus rendszerekkel
 - ▶ Egyeztetési eljárások, visszaigazolások
 - ▶ Sikerdíj megállapodások, visszatérítések

Szignifikáns folyamatok IV.

- ▶ Befektetési hitelek, egyéb hitelezési kockázat - kontrol stratégia?
 - ▶ Specifikus szerződés az ügyféllel
 - ▶ Fedezetellenőrzés – IT kontrollok
 - ▶ Folyamatos pozíció értékelés
 - ▶ Értékvesztésképzés
- ▶ Értékpapír forgalombahozatali tevékenység - szubsztantív eljárás?
 - ▶ Alacsony ügyletszám, egyedi folyamatok
 - ▶ Sikerdíj megállapodások
- ▶ Tanácsadás, Cég-, vállalatértékelés - szubsztantív eljárás?
 - ▶ Alacsony ügyletszám, egyedi folyamatok,
- ▶ Panaszkezelés
- ▶ Bér
- ▶ Tárgyi eszközök, immateriális javak beszerzése
- ▶ Főkönyvi zárás folyamata - Adózás

Szignifikáns számlák lehetséges köre és tartalma – Mérleg, eszközök, mérlegen kívül

Mérlegen kívüli tételek	
Mérlegen kívüli tételek	Kezelt Ép. állomány, REPO, Ép. kölcsön ügyletek, derivatív- és fedezeti ügyletek
Mérleg - Eszközök	
Köv. ügyfeleknek nyújtott szolgáltatásokból	Negatív ügyfélpénz, befektetési hitel, halasztott fizetés, elszámolás alatt lévő tételek
Köv. tőzsdei és OTC ügyletek elszámolásából	Úton lévő, elszámolás alatt lévő saját számlás tételek
Köv. elszámoló házzal szemben	Margin számla, elszámolóházi letétek
Származékos ügyletek értékelési különbözete	Derivatívok értékelési különbözete valós értékelés esetén
Értékpapírok	Saját számlára vásárolt értékpapírok
Pénzeszközök	Tőzsdeforgalmi számla, egyéb bankbetét - ügyfél + saját
Aktív időbeli elhatárolások	Nem valós értékelés esetén - FV különbözet

Szignifikáns számlák lehetséges köre és tartalma – Mérleg, források

Mérleg - Források	
Céltartalékok	Értékpapír és határidős ügyletek felértékelésére; peres ügyekre
Ügyfelekkel szembeni kötelezettségek	Ügyfélpénz; elszámolás alatt lévő tételek
Köt. tőzsdei és OTC ügyletek elszámolásából	Úton lévő, elszámolás alatt lévő saját számlás tételek
Köt. elszámoló házzal szemben	Margin számla
Egyéb röv. lej. köt.	Adók

Nem szignifikáns számlák valószínű köre - Mérleg

Immateriális javak; tárgyi eszközök	Saját tőke
Befektetett pénzügyi eszközök	Hátrасorolt és hosszúlejáratú kötelezettségek
Készletek	Rövid lejáratú hitelek, kölcsönök
Vevők	Szállítók
Egyéb követelések	Passzív elhatárolások

Szignifikáns eredmény számlák klasszifikációja, tartalma

Szignifikáns számla	Számla tartalma
Bizományosi tevékenység eredménye	Jutalékbevételek
Kereskedelmi tevékenység eredménye	Saját számlás kereskedés bevétele, nem relizált átértékelés, CT
Egyéb befektetési szolgáltatási tevékenység eredménye	Számlavezetés, tanácsadás, befektetési hitel, halasztott fizetés, értékvesztés

Eredmény számlák, nem feltétlenül szignifikáns számlák

Nem feltétlenül szignifikáns számlák	Nem feltétlenül szignifikáns számlák
Értékpapír forgalomba hozatal szervezés eredménye	Egyéb eredmény
Letétkezelési, letéti őrzési, portfólió-kezelés eredménye	Nem forgalmazási célú pénzügyi műveletek eredménye
Anyagjellegű ráfordítások + ÉCS	Nem befektetési szolgáltatási tevékenység eredménye
Személyi jellegű ráfordítások	

A befektetési vállalkozások könyvvizsgálatának sajátosságai

- ▶ A tranzakciók nagy számából eredő és az üzleti folyamatok komplexitásához kapcsolódó kockázatok
- ▶ Nagyszámú tranzakciók a megbízási és saját számlás kereskedési folyamatokhoz kapcsolódóan
- ▶ Az IT környezet fontossága
- ▶ Folyamatosan változó értékesítési csatornák, kereskedési platformok
- ▶ Különböző típusú termékek, különböző jellemzőkkel, illetve új termékek gyakori bevezetése
- ▶ „Csalás” és visszaélések magasabb kockázata
- ▶ Az ügyfél esetleges csődje, az ügyfélnél elkövetett visszaélések sokkal nagyobb hatással van a környezetre mint más iparágak esetében
- ▶ Közérdeklődésnek kitett könyvvizsgálat

A befektetési vállalkozások könyvvizsgálatának sajátosságai II.

- ▶ Az eredendő kockázat befektetési vállalkozások esetében lényegesen magasabb mint a többi iparágban, és ezt az ellenőrzési környezet erősítésével tudja ellensúlyozni a gazdálkodó.
- ▶ Általában sokkal erősebb és kifinomultabb az ellenőrzési környezet: a vállalati szintű (vezetői) ellenőrzés rendkívül fontos:
 - ▶ Belső ellenőrzés
 - ▶ Compliance
 - ▶ Piaci és Működési kockázatok menedzsmentje

A befektetési vállalkozások könyvvizsgálatának sajátosságai III.

- ▶ Mérlegen kívüli tételek magas állománya
- ▶ Ügyfél és saját eszközök elkülönítése
- ▶ Számlavezetővel, letétkezelővel történő egyeztetés
- ▶ Bonyolult befektetési termékek
- ▶ REPO, értékpapírkölcsön ügyletek
- ▶ Szabványosított tőzsdei határidős ügyletek, arbitrázs ügyletek
- ▶ Letéti követelményeknek történő megfelelés
- ▶ Befektetési hitelezés, hitelképesség vizsgálata

A befektetési vállalkozások könyvvizsgálatának sajátosságai IV.

- ▶ Ügynöki hálózat, ügynökökkel történő elszámolás
- ▶ Közvetített szolgáltatások
- ▶ Tevékenységek kiszervezése
- ▶ E-kereskedelem
- ▶ MiFID
- ▶ Panaszkezelés
- ▶ Internalizálás
- ▶ Bónusz, jutalom elszámolás

Könyvvizsgáló válasza a kockázatokra

- ▶ A gazdálkodó környezetének megismerése
- ▶ A könyvvizsgálati Tervezési Hibahatár megállapításának jelentősége:
 - ▶ A tervezés alapja lehet: Saját tőke, Befektetési szolgáltatási bevétel, Adózás előtti eredmény, Mérlegfőösszeg stb. ezek megfelelő kiválasztása lényeges
- ▶ Alapvetően kontroll alapú megközelítés (tranzakciók nagy száma miatt)
- ▶ Szubsztantív stratégia bizonyos számlák, folyamatok esetén (pl.: compliance, becslések, panaszkezelés)

Könyvvizsgáló válasza a kockázatokra II.

- ▶ Az ellenőrzési környezet jobb és mélyebb megismerése annak érdekében, hogy támaszkodni tudjunk rá
 - ▶ Vezetői kontrollok tesztelése
 - ▶ Belső ellenőr munkájának, megfelelőségének ellenőrzése
- ▶ Szakértők bevonása:
 - ▶ Pénzügyi instrumentumok értékelésébe
 - ▶ IT szakértők bevonása az informatikai ellenőrzésekbe
 - ▶ IT szakértők bevonása E-trading ellenőrzésébe
 - ▶ Adószakértők bevonása (csoporton belüli tranzakciók, dolgozóknak nyújtott kedvezmények, társasági adóalap módosítás, ÁFA arányosítás, stb.)

Könyvvizsgáló válasza a kockázatokra III.

- ▶ Magas eredendő kockázatot hordozó számlák esetében megfelelő bizonyosság szerzése megfelelő (szubsztantív) audit stratégia kialakításával
 - ▶ Visszaigazoltatás (bank, letétkezelő, ügyfél, ügynök, al- és főforgalmazók)
 - ▶ Részletes hely-tulajdon egyeztetés
 - ▶ Pénzügyi instrumentumok valós értékének meghatározása, egyeztetése, újraszámítása
 - ▶ Megfelelően megtervezett analitikus vizsgálatok az eredmény számlák alátámasztására
 - ▶ Panaszos lista, Felügyeleti levelezés és jogi ügyek tételes vizsgálata
 - ▶ Compliance vizsgálatok, pl.: kiszervezett tevékenységek, MiFID, internalizálás

Kerekasztal Beszélgetés

